

HE 224/2022 vp

Valtiovarainvaliokunnan verojaosto 8.2.2022

Verohallinnon valikointimenettelystä ja riskiarvioinnista

Lakiasiaainjohtaja Matti Merisalo, Verohallinto

Verohallinnon valikoinneista

- Verohallinto tekee vuosittain noin 15 miljoonaa päätöstä
- Kaikkien tulo- ja vähennyserien ja muiden verotustietojen yksityiskohtainen tutkiminen virkailijatyönä ei ole käytännössä mahdollista
- Vuonna 2005 verotusmenettelylakiin lisättiin valikointisäännös
 - Verotusta toimittaessaan veroviranomaisen on tutkittava saamansa tiedot ja selvitykset tavalla, joka asian laatu, laajuus, verovelvollisten yhdenmukainen kohtelu ja verovalvonnan tarpeet huomioon ottaen on perusteltua (VML 26.6 §)
 - Valikointi kohdistetaan ensisijaisesti taloudellisesti merkittäviin tai muutoin olennaisiin asioihin, joissa **riski verotuksen toimittamisesta virheellisesti** joko verovelvollisen eduksi tai vahingoksi on ilman asian tapauskohtaista käsittelyä suurin (HE 91/2005 vp s. 16)
- Vuonna 2016 oma-aloitteisten verojen verotusmenettelylakiin lisättiin vastaava säännös

Verohallinnon valikoinneista

Esimerkkejä käytännön valikointiehdoista / riskiarvionnista / henkilöverotus

- Virkailijan tutkittavaksi nostetaan
 - asetetun eurorajan ylittävät vähennysvaatimukset
 - tulotyytit ja vähennykset, joissa havaittu paljon virheitä
 - epäloogisuudet ilmoitetuissa tiedoissa; asiakas ilmoittaa tietyn tulolajin tulonhankkimiskuluja, vaikka hän ei ilmoita ko. tulolajin tuloja
- Valikointiehtoja sovelletaan yhdenmukaisesti ko. asiakasryhmän verotuksessa
- Käytännössä yli 90 prosenttia esim. tuloverotuksen vuosittaisista verotuspäätöksistä tehdään kaikilta osin automaatiassa
 - mikään asia veroilmoituksessa ei valikoidu

Oikaisuvaatimukset

- Verotuksen päättymisen jälkeen verovelvollisen on vaadittava muutosta verotukseen oikaisuvaatimuksella
 - esim. unohtuneet vähennysvaatimukset, puutteelliset tiedot
- Suuri osa erityisesti henkilöasiakkaiden oikaisuvaatimuksista koskee selviä ja yksinkertaisia asioita, jotka olisi verotuksessa hyväksytty automaatiassa
- Verohallinto ei tee nykyisin varsinaisiin oikaisuvaatimukseen automaattisia päätöksiä
 - Täydentäviä verotuspäätöksiä (VML 51 a §) tehty automaatiassa tuloverotuksessa verovelvollisten oikaisuvaatimuksissa ilmoittamien uusien vähennys- ym. tietojen perusteella
- Vuosittain oikaisuvaatimuksia yli 100 000 kpl; käsittelyajat pitkiä

Oikaisuvaatimukset

- Oikaisuvaatimus voidaan ratkaista automaattisesti, jos verovelvollinen esittää oikaisuvaatimuksessaan **uuden vaatimuksen** tai uutta **selvitystä** ja oikaisuvaatimus hyväksytään (ehd. VML 26.1 §:n 1. kohta)
- Automaattinen ratkaisu olisi mahdollinen vain, jos asiakkaan vaatimus hyväksytään kokonaisuudessaan
- Sovellettaisiin maksuunpantavissa veroissa
 - tuloverotuksessa
 - kiinteistöverotuksessa
 - perintö- ja lahjaverotuksessa
 - autoverotuksessa

Automaattinen ratkaiseminen käytännössä

- Asiakas ilmoittaa vaatimuksensa ja sen perusteena olevat seikat sähköisessä palvelussa tai verolomakkeilla rakenteellisessa muodossa eli vakiomuotoisina tietoina ja arvoina
- Verohallinto tutkii vaatimuksen oikeellisuuden ohjelmallisesti:
 - 1) vaatimuksen oikeellisuus voidaan todentaa ilman tapauskohtaista harkintaa, esim. vertailutiedon perusteella
 - 2) vaatimusta voidaan pitää riskiarvion perusteella ilmeisen aiheellisenä. Riskiarvion kriteereitä ovat
 - tavallisesta poikkeavat tiedot, esim. epätavallisen suuret tai pienet lukuarvot
 - epäloogisuudet verovelvollisen esittämien ja Verohallinnon tietojen välillä
 - muut vastaavat kriteerit
- Jos riskiarvion kriteerit täyttyvät, vaatimus ohjataan virkailijan käsiteltäväksi

Esimerkki 1, tuloverotus

- Verovelvollinen luonnollinen henkilö on myynyt pörssiyhtiö A:n osakkeita. Pankki on antanut osakkeiden myynnistä Verohallinnolle vuosi-ilmoituksen. Myynnistä syntynyttä voittoa tai tappiota ei voida laskea valmiiksi esitetyille veroilmoitukselle, koska tiedot osakkeiden hankinta-ajasta ja hankintamenosta puuttuvat. Verovelvollinen ei kehotuksesta huolimatta selvitä hankinta-aikaa eikä hankintamenoa ennen verotuksen päättymistä, minkä vuoksi Verohallinto laskee osakkeiden luovutusvoiton vähentämällä niiden myyntihinnasta 20 prosentin hankintameno-olettaman.
- Verovelvollinen vaatii luovutusvoiton oikaisemisesta ilmoittamalla puuttuvat osakkeiden hankinta-aikaa ja hankintahintaa koskevat tiedot Verohallinnon OmaVero -palvelussa olevalla, kyseistä osakemyyntiä koskevalla erittelyllä. Osakkeisiin tai niiden hankintaa koskeviin tietoihin ei liity epäloogisuuksia tai muita seikkoja, joiden johdosta verovelvollisen ilmoittamien tietojen oikeellisuus olisi syytä ottaa virkailijan arvioitavaksi. Verovelvollisen oikaisuvaatimus voidaan hyväksyä automaattisella ratkaisulla
- **Riskiarvion kriteerinä voi olla esimerkiksi muutoksen suuruus ja ilmoitettu osakekaupan tulos: esim. jos tulos on tappiota, onko tieto todennäköisesti oikein, kun otetaan huomioon osakkeiden yleinen hintakehitys**

Esimerkki 2, autoverotus

- Rekisteröity autoveroilmoittaja on antanut jaksokohtaisen veroilmoituksen ja verotuspäätös on tehty annetun veroilmoituksen perusteella. Verotuksen toimittamisen jälkeen rekisteröity autoveroilmoittaja havaitsee virheen antamassaan veroilmoituksessa ja antaa viipymättä korvaavan veroilmoituksen, jossa virhe on korjattu.
- Korjattuun veroilmoitukseen ei liity epäloogisuuksia tai muita seikkoja, joiden vuoksi sen hyväksyminen verotuksen perusteeksi olisi syytä ottaa virkailijan arvioitavaksi. Oikaisuvaatimus voidaan hyväksyä automaattisella ratkaisulla.
- **Riskiarvion kriteerinä voi olla esimerkiksi muutoksen suuruus (erot alkuperäisen ja korjatun ilmoituksen välillä)**

Oikaisuvaatimukset

- Automaatio loisi edellytyksiä oikaisuvaatimusten käsittelyaikojen lyhentämiselle pidemmällä aikavälillä
- Kaikkea ei voida automatisoida; osa oikaisuvaatimuksista edellyttää tapauskohtaista tutkimista oikean päätöksen tekemiseksi
- Asiakas voi aina esittää vaatimuksensa ja selvitykset vapaamuotoisesti
- Mahdollistava sääntely:
 - Vaikka edellytykset tietyn asiaryhmän asioiden automaattiselle ratkaisemiselle sinänsä täyttyisivät, automatisointi ei ole välttämättä mielekäästä; esim. silloin, kun ratkaistavien tapauksien lukumäärä on vähäinen suhteessa automatisoidun toimintaprosessin vaatimien tietojärjestelmämuutosten laajuuteen ja kustannuksiin.